

9002 Варна, бул. „Княз Борис I“ 77 тел. 052 643 360 · факс 052 643 365 ·

www.ue-varna.bg

СТАНОВИЩЕ

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов на основание Заповед № 304/ 01.06.2021г. на Ректора на СА „Д.А. Ценов“- Свищов на основание чл.70, ал. 3 от ПРАС на СА „Д.А. Ценов“- Свищов и решение на факултет „Мениджмънт и маркетинг“, Протокол № 10/ 31.05.2021г.

Изготвил становището: проф. д-р Веселина Василева Димитрова,
катедра „Международни икономически отношения“, Икономически университет-Варна

Автор на дисертационния труд: Росица Атанасова Проданова, D 020317147

Тема на дисертационния труд: Еволюция и възможности за развитие на финансовите институции на Европейския съюз

Кратко представяне на автора на дисертационния труд

Докторант Росица Атанасова Проданова е докторант в задочна форма на обучение към катедра „Международни икономически отношения“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“, гр. Свищов. Тя е магистър по „Финансов мениджмънт“ и по „Индустриален мениджмънт“. Докторант Проданова притежава професионална квалификация по специалност „Икономическа педагогика“. По настоящем заема длъжност инспектор във Факултет „Финанси“ на СА „Д.А. Ценов“- Свищов. Владее английски и немски език.

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Изложението на дисертационния труд е представено в обем от 218 стандартни страници, структурирани във въведение- 5 страници, изложение в три глави- общо 184 страници, заключение- 4 страници, приложения- общо 7 страници. В допълнение са изведени: използваните съкращения, цитираната и използвана литература, 24 фигури и 14 таблици към текста. Библиографската справка включва 196 источника- 78 коректно цитирани и използвани научни статии, доклади и монографии и 118 специализирани официални интернет източника на български и английски език.

В структурно отношение е налице последователност и целенасоченост на отделните глави в дисертацията от теорията към практическото изследване. Дисертационният труд има формулирана цел, която е декомпозирана в две подцели както и девет изследователски задачи. Обектът и предметът на дисертацията отразяват научните търсения на докторанта да изследва функционирането на финансовите институции на Европейския съюз и главно на Европейската централна банка и да оцени еволюцията им към бъдещо развитие чрез конкретни подходи за повишаване на интеграцията в съюза и поддържане на ценовата стабилност. Докторант Проданова тества хипотеза за налични проблеми във финансовите институции на Европейския съюз от гледна точка на историческото им развитие и текуща функционално-управленска структура.

Преценката ми за общото представяне на дисертационния труд е, че структурата и съдържанието му съответстват на нормативните изисквания от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в СА „Д.А.Ценов”- Свищов. Дисертационният труд е обсъден и предложен за защита по реда на ЗРАС в РБългария от катедра „Международни икономически отношения” при СА „Д.А. Ценов”- Свищов. Представената дисертация е самостоятелно дело на Росица Атанасова Проданова, за което свидетелства приложената Декларация за оригиналност и достоверност.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Първа глава „Теоретична рамка на възникването и развитието на международните финансови институции“ в обем от 64 страници разглежда международната институционална система, в т.ч. Международния валутен фонд, Световната банкова група за икономическо развитие на страните, регионалните финансови институции, Банката за международни разплащания и европейските финансови институции- Европейската инвестиционна банка, Европейския инвестиционен фонд, Европейската банка за възстановяване и развитие.

Втора глава „Европейските финансови институции- институционален изразител на европейската интеграция“ в обем от 71 страници оценява европейската интеграция по пътя към икономически и паричен съюз, ролята на еврото и взаимовръзката между Европейската централна банка и евросистемата.

Трета глава „Съвременни предизвикателства пред европейските финансови институции“ в обем от 39 страници изследва три основни предизвикателства през европейските финансови институции- първо, влиянието на пандемията Ковид-19; второ, динамиката на балансовите позиции на Европейската централна банка чрез самостоятелно емпирично изследване; трето, тестване на координацията между фискалната и парична политика чрез самостоятелно емпирично изследване.

Всяка глава завършва с обосновани изводи, които служат като логически мост към следващата част от дисертацията.

Становището ми е, че авторът добре познава теоретичните основи на изследвания проблем, демонстрира способност за анализ на българските и чуждестранни автори и извежда самостоятелни изводи и обобщения.

Докторант Проданова е апробирала части от своето изследване в периода 2018-2019г в пет конференции, включително международни. Като публикации по дисертацията са посочени 1 студия, 1 статия и 3 доклада. Публикациите са в съвременни български научни издания с научно рецензиране, включени в Националния

референтен списък и покриват минималните национални изисквания (МНИ). В бъдеще препоръчвам на автора по-силна публикационна активност и в базите Scopus и Web of Science, още повече че дисертационният труд включва две самостоятелни статистически изследвания.

Авторефератът в обем от 44 страници като структура и съдържание отразява вярно дисертационния труд на докторанта. Използваният език от автора е добър и разбираем. Текстът е илюстриран и е добре представен графично. Статистическият инструментариум в текста е използван коректно. Изложението е удовлетворяващо като обем и притежава достатъчна научна добросъвестност.

Въпреки безспорните позитиви, към настоящия дисертационен труд могат да се отправят следните критични бележки, както следва:

На първо място, важни елементи като научна цел, научни задачи, изследователска теза и приноси на докторанта могат да се формулират много по-стегнато и по-кратко. Зададеният широкоспектърен обхват на дисертационния труд (интеграционни процеси, международни и европейски финансови институции, евро, Ковид-19, парична и фискална политика, балансови позиции на Европейската централна банка и др.) е индикатор за твърде високи очаквания, но сам по себе си един дисертационен труд не може да разгледа и анализира изчерпателно всички тези важни теми. В този ред на мисли, ограничителните условия на изследването не само се очаква да бъдат зададени, но и да имат по-широк обхват.

На второ място, целта на дисертацията насочва основно към европейските финансови институции и главно към оценка на ролята на Европейската централна банка. От изложението нататък е видно, че заявлението фокус върху тях е твърде небалансиран като анализ и оценка на фона на пространното изложение в първа глава върху международните финансови институции и акцент във втора глава върху европейската интеграция.

На трето място, в трета глава се оценяват балансовите позиции на Европейската централна банка (сумата на управляваните активи и пасиви) за периода 2009-2018г. Доказва се, че динамиката на изменението на активите е много по-голяма от динамиката на БВП по текущи цени като се прави оценка, че активната политика на Европейската централна банка е в следствие на мерките за въздействие върху Ковид-19. След представените резултати от това авторово изследване, очакванията са за по-детайлна оценка на ефектите и конкретни препоръки от страна на докторанта, свързани с резултатите. Но следващият параграф извежда само общи насоки, които не са в тясна обвързаност с резултатите и дори се предлага друго изследване- тестване на коинтеграцията между индикаторите, представлящи монетарната и фискалната политика и доказването на липсата на координация между тях.

На четвърто място, относителният дял в библиографската справка на отделни автори е доста по-нисък на фона на използваните официални източници. От едната страна, това показва достоверност на използваната информация от докторанта, но от друга страна може да се приеме за липса на критичност към позицията на международните и европейски финансови институции при работата на докторанта.

Направените бележки по никакъв начин не омаловажават написаното от докторанта и не са от естество, което да намали общата ми положителна оценка за дисертационния труд.

Цялостната ми пресенка е, че докторант Проданова е избрала значим и актуален проблем за анализ и изследване в своя дисертационен труд. Със своето изследване докторантът обогатява съществуващото знание за финансовите институции на Европейския съюз и предлага подходящи и полезни модели за оценка на тяхната дейност.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Дисертационният труд съдържа откроими научно-приложни приноси. Напълно приемам трети и четвърти принос, декларирали в автореферата от докторант Проданова. Не мога да се съглася с първия принос, защото по същество тази част от дисертацията е по-скоро обзор на вече съществуващи публикации. Формулировката на втория принос е твърде обширна и граничи с обобщение.

IV. Въпроси по дисертационния труд.

1. Позицията на докторанта е, че „икономическата политика на една страна-членка оказва външни влияния върху другите страни-членки“. Можете ли да илюстрирате това с конкретни примери сред държавите-членки на Европейския съюз по отношение на политиката на валутен курс, фискална и парична политика, които включвате в обхвата на икономическата политика?
2. Какви поуки за оптимизация на бъдещата дейност на Европейската централна банка на основата на резултатите от емпиричните изследвания на докторанта могат да бъдат изведени в случай на следваща криза или пандемия?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Дисертационният труд отговаря на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитието на академичния състав на СА „Д.А. Ценов“- Свищов и съдържа научни или научно-приложни резултати. Дисертационният труд показва, че кандидата докторант Росица Атанасова Проданова притежава теоретични знания и професионални умения по докторска програма „Световно стопанство и МИО“ като демонстрира качества за самостоятелно провеждане на научни изследвания. Представените материали и дисертационни резултати съответстват на специфичните изисквания на Правилника за развитието на академичния състав на СА „Д.А. Ценов“- Свищов.

Поради гореизложеното, давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Световно стопанство и МИО“ на докторант Росица Атанасова Проданова.

Дата: 05.07.2021г.

Изготвил становището:

(проф. д-р Веселина Димитрова)